

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Martini Chemnitii, Doctoris Theologi celeberrimi, Harmonia Quatuor Evangelistarum

Quam ab Eodem feliciter inchoatam ... D. Polycarpus Lyserus, et D.
Johannes Gerhardus, ... Is quidem continuavit, Hic perfecit ; Opus
Eruditionis Stupendæ, Orthodoxorum consensu approbatum, idemque tot
Eruditorum desideriis adhuc expetitur

**Chemnitz, Martin
Leyser, Polycarp
Gerhard, Johann**

Hamburgi, MDCCIII

VD18 90617681

Caput CXVIII. Pharisei Monent Jesum De Insidiis Herodis. Lucae 13. vers.
31.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18203

PHARISÆI MONENT JESUM DE INSIDIIS HERODIS,

LUCÆ 13. vers. 31.

RATIO ORDINIS.



DE consequentia hujus historię ad præcedentem propterea non dubitare licet, quia Evangelista ipse disertè testatur, eam accidisse in aut̃ h̃m̃era, eodem die, quo scriba

ille de paucitate salvandorum inquiserat. Neque quicquam in Evangelistis extat, quod cum ratione aliqua hisce historiis interponi possit.

.

HERODIS MACHINATIO CONTRA JESUM IPSI INDICATUR.

LUC. 13.

31. Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ· ἐξέλθε, καὶ πορεύσῃ ἐν τεύθειν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε σκοπεῖναι.
32. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰπάτε τῇ ἀλάπικι ταύτῃ ἰδοὺ· ἐκβάλλω δαιμόνια, καὶ ἰασθεῖς ἑαυτῶν σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελευτήσω.
33. Πλὴν δεῖμα σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται πρὸς Φηθὴν σκοπεῖσθαι ἐξω Ἱερουσαλὴμ.
34. Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ ἡ σκοπεῖναι σὰς πρὸς Φηθὴν, καὶ λιθοβολῶσαι τὰς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν, ποικίλεις ἠθέλησαι ἰδοὺ σκῆνα σαβάνης, ἐν τρόπον ὄρνιθων πύλων ἐαυτῆς ἰοῦσαι ἕως πᾶς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθέλησατε;
35. Ἰδοὺ, ἀφίστημι ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἐρημὸς, λέγω ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ με ἴδητε ἕως αὐτῆς ἡμέρας, ὅτι εἰπῆτε, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

31. Eodem die accesserunt quidam Phariseorum, dicentes illi: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere.
32. Et ait illis: Ite, dicite vulpi illi: Ecce ejicio demonia, & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor:
33. Veruntamen oportet me hodie & cras & perendie ambulare, quia fieri non potest, ut propheta pereat alicubi, quam Hierosolymis.
34. Hierusalem Hierusalem, que occidit prophetas, & lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pennis, & nolulistis?
35. Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quod non videbitis me, donec venerit tempus, cum dicitis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

Periocha hujus Historie.

IN prædenti sermone audivimus, quam graviter Dominus Jesus Judæos monuerit, ut seposita fiducia sui generis & externi cultus, seriò contendat intrare salutis portam, dum tempus est, eademque adhuc patet: alioquin futurum, ut ea occludatur, & si ipsi neglexerint mature per eam ingredi, magno cum suo gemitu & dolore in æternum exclusos iri. Hanc commonefactionem, utpote ex animo benevolo & salutis eorum sicute profectam, omnes Judæi grata mente suscipere, inprimis autem Pharisei, tanquam legis interpretes & pietatis doctores, populo quam diligentissimè inculcare debuissent, ut futurum æternum exitum evitarent. Verum ex præsentis historia patet, Phariseos illa Christi libertate sic offensos fuisse, ut subdole, quandoquidem aperta vi non audebant, ipsum ex Peræa & à se removerent, ne sui concionibus populum prorsus ab ipsis ab alienaret. Sic verò ipsi occasionem præbent, ut toti populo, inprimis autem urbi Hierosolymorum extremum excidium & interneccionem denunciet, qua DEUS etiam in hac vita ipsorum ingratitude nem puniturus sit. Brevis hic est locus, sed pluri-

ma continet observatu digna: quapropter diligenter excutiendus.

1. Primo monitores considerandi occurrunt, qui Domino Jesu suadent, ut locum mutet, & fuga sibi consulat. Eodem die accedunt quidam Phariseorum, dicentes illi: Exi & vade hinc, quia Herodes vult te occidere. Certè de periculo quenquam monere laudabile est, & verum veri amici officium. Sic Jonathas Davidem monuit, de patris sui Saul sanguinario proposito, & David iphus manus evalit. I. Sam. 20. v. 9. Sic Act. 23. v. 16. Pauli sororis filius ipsum salubriter admonuit de insidiis Judæorum, qui se devoverant, se nec manducatuos nec bibituos donec Paulum occidissent, & liberatus est. Tales autem non fuerunt hi monitores, sed quæcunque protulerunt, ea per fallaciam & dolose proposuerunt. Nam offensus ipsius libertate qua contra Judæos docebat: & quia ea suam etiam existimationem obscurari sentiebant, tentant num hac ratione eum honeste à se remove, aut penitus ipsi os obturare, & metu imminentis mortis silentium imponere possint. Simulant igitur benevolentiam, & monent, ut sibi à periculo caveat,

caveat, per omnia practicanes usitatum illud :

Tua frequensque via est, per amici fallere nomen.

Sed addatur etiam Pentameter :

Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.

Abutuntur autem Pharisei in hoc negotio auctoritate magistratus: *Herodes vult te occidere.* Unde hoc ipsi noverunt? Num tanta ipsis cum Herode fuit familiaritas, ut etiam arcana ejus ipsis pateant? Fuit quidem Herodes rex impius, qui Baptistam occiderat: de consimili tamen conatu in Christum Jesum nihil in Evangelio legitur, siquidem Deus animum ipsi ademerat. Cum enim Matth. 14. v. 1. de factis Jesu audiret, honorifice de eo sensit, putans ipsum esse Joannem Baptistam, qui ex mortuis surrexit, & propterea majores virtutes operetur. In Passione quoque gavisus est, quod Jesum videre liceret: & licet cum contemptu ipsum dimiserit, manifestum tamen inde est, eum sibi à Jesu non timuisse. Adhuc docebat Jesus palam, quod Herodes ignorare non potuit. Si itaque Jesum ex sua ditione remotum voluisset, non opus fuisset ministerio Phariseorum, sed ipsi pro regia sua auctoritate licuisset illi imperare, ut cederet. Quapropter dubium non est, hæc omnia malitiose à Phariseis conficta fuisse, eosque magistratus auctoritate falso abusus.

Hinc discamus agnoscere ingenia & mores hypocritarum veritati sese opponentium, quam non uno modo oppugnare solent. Si viribus praevalcant, aperte se illi opponunt, ut nuper Judæi Hierosolymis Johan. 10. v. 30. Sin viribus suis non fidant, tum vel blandimentis, promissionibus & præmiis invitant ad defectionem, vel minis & comminationibus terrent & ad fugam permoveere student. Talium hypocritarum mores juniores verbi ministri probe attendere discant, maxime qui ratione vocationis docent inter eos, qui falsa doctrinæ sunt addicti. Hi fere miris technis juniores & simpliciores adoriri solent, ut illis pervadeant, quo errorum taxationes suspendant: jam blande monent, ut circumspicere agant, nec omnia rigidius urgeant, siquidem hoc modo hominum animos à se alienent: mox pericula fingunt, in quæ & se & alios conjecturi sint, si asperius agant. Et hæc omnia in eum finem ab illis fiunt, ut tales fidei & muneris sui, quo Deo sunt obstricti, oblitum hominum servi fiant, & juxta beneplacitum hominum ministerio suo fungantur. Hic cogitet fidelis minister illud Pauli, Galat. 1. vers. 10. Si hominibus placere vellem, Christi servus non factus essem.

2. Attendendum etiam quid Christus hisce suis monitoribus respondeat. Ipsos cum suo consilio rtiicit, & dicit: *Ite, dicite vulpi illi: Ecce ejicio demonia & sanitates perficio hodie & cras, & tertia die consummor.* Veruntamen oportet hodie & cras & perendie ambulare, quia fieri non potest, ut Propheta pereat alibi, quam Hierosolymis. Primo vicissim jubet ipsos abire abs se, & Herodi, si omnino velit ipsum occidere, renunciare, quod violentiam ipsius non reformidet, à qua probe tutus esse velit. Inquit autem: *dicite vulpi illi.* Herodem *vulpem* appellat, ob versutiam & calliditatem. Quam vulpinam suam astutiam in omnibus suis factis & moribus, in primis in Joanne capto & occiso prodidit. Simulavit se Joannem amare, benigne audire, multa ad ipsius monitiones facere, honorifice de eo sentire: sed

tandem ad unius saltatriculæ puellæ petitionem, sub prætextu juramenti temere dati, crudeliter in carcere occidit: & tamen se propterea graviter dolere simulavit. Mirus etiam fuit artifex sese apud populum insinuandi, ut non defuerint ipsi sectatores, Herodiani dicti, qui ipsum Herodem promissum Messiam affirmarent. Hæc & alia Christus respiciens, non immerito ipsum *vulpem* vocat, in cujus gratiam ipse nihil facere vel omittere velit. Non autem fecit hoc Christus ex contemptu magistratus, sed ex auctoritate sui muneris: quia verbo Dei subjacent omnes homines, ut ex eo arguantur, quicumque peccant. Sic suo exemplo ministros suos docet, quæ libertate in arguendis manifeste sceleratis, & hostibus uti debeant: ibi scapham, scapham, ligonem, ligonem nominant, sine respectu personarum. Quoad tamen magistratus moderate agant, ne quis ipsis objiciat, esse ipsos ex numero eorum, de quibus Judas in Epistola sua v. 8. qui dominationes spernunt, & majestates blasphemant. Neque enim ministri regum & principum corda atque renes ita rimari possunt, sicut Christus Dominus. Illud tamen non negligendum videtur, quod Theophylactus vocem *vulpis*, non ad Herodem, sed ad ipsos Phariseos, qui subdola mente illud de Herode confinxerant, accommodet. Ideo etiam dicit in græco legi, *τῷ ἀλώπεκι τάντη*, id est, *vulpi huic*, quasi præsentem Phariseos digito monstraret, & ob quam confidentiam illam vulpinam astutiam ipsos potius quam Herodem notaret. Sed ut ut sit, sive Herodem sive Phariseos *vulpis* epitheto notarit, responsione tamen sua diserte significavit, se neminem timere, neque ab homine sibi periculum creari posse, sed tum demum & eo in loco occidendum esse, quo jamdudum à cœlesti Patre sit constitutum.

Proinde secundo loco indicat, quid suo nomine *vulpi illi* renunciare debeant, & simul rationes ponit, ob quas nec Herodes sibi à Jesu, nec Jesus ab Herode sibi metuere debeat. 1. *Ecce ejicio demonia, & sanitates perficio.* Allegat suum officium, quod ab Herodis officio longissime sit diversum. Meum officium est demonia ejicere, & morbos corporales sanare. Ergo Herodi à me nihil est metuendum, cum nolim politicam administrationem ad me rapere. Adhuc, cum ego demonia ejiciam, & satanæ regnum evertam, quod Herodes in æternum facere nequit: Cur ego potentior metuum mihi ab infirmiore. 2. *Hodie & cras & tertia die consummor.* Est altera ratio sumpta à brevitate temporis. Intra modicum tempus cursus ministerii mei conficietur, tam diu ab Herode securus ero. Neque frustra verbis in præsentem tempore utitur, *ἐκβάλω, ἐπιτελώ, τελείωμαι*, *ejicio, perficio & consummor*, quæ verba significant & passionis vicinitatem, & rei certitudinem, & animi sui ad rem tantam propensionem. 3. *Et tertia die consummor*, sive immolor. *Diei* vocabulo respicit ad providentiam cœlestis sui Patris, apud quem sua cuique stat certa dies, quam humana malitia non potest antevertere, Job. 14. v. 5. Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est: constituisti terminos ejus qui præteriri non poterunt. 4. Quia tamen Dominus Jesus sibi jam ante proposuerat, quod adhuc ante passionem omnes illius terræ partes, non tantum Peræam, sed etiam Judæam, Samariam & Galilæam peragrarè & in

iis Ecclesias visitare vellet, in quem finem etiam Luc. 10. v. 1. septuaginta discipulos ante faciem suam emisit in omnem civitatem & locum, in quem venturus erat, & propterea sponte sua finitibus hybernis ex Peræa discedere constituerat, ne Pharisei existimarent, ipsum metu Herodis tum fugere, ideo addit. *Veruntamen oportet me hodie & cras & perendie ambulare.* Allegat Patris sui decretum, qui ut certam vitæ metam cuius constituit: ita vult quemvis in sua vocatione indefessum esse, neque ignavo otio quicquam eorum quæ faciendæ sunt omittere, donec metam illam plene impleverit. 5. Denique addit adhuc peculiarem rationem pro se, cur Herodis insidias non reformidet: *quia fieri non potest, ut Propheta pereat alibi quam Hierosolymis: & ἐνδεχεται, non capit, imperpersonaliter sumptum idem sonat, quod non convenit, non decet, non est possibile, Hierosolymitanorum malitia non aliter admittit, ut vix fieri possit, ut Propheta alibi trucidetur, quam ibi, usque adeo hæc urbs cædibus Prophetarum asstuevit.* Quamquam nec hæc interpretatio absurda est, quæ quidam per prophetam hic intelligunt Messiam, magnum illum Prophetam, quem Dominus se Israelitis ex suis fratribus excitaturum promiserat. Deut. 18. v. 15. Hunc alibi quam Hierosolymis occidi non convenisset. Omnes enim typi Veteris Testamenti, immolatio Isaac in monte Morija, & quod omnia sacrificia nullibi quam Hierosolymis in templo perfici debuerunt, si Deo grata esse velent, eo directæ fuerunt, ut docerent Messiam ἱλαστικὸν suum & propitiatorium sacrificium Hierosolymis peracturum. Hæc est Christi responsio ad Phariseorum monitionem.

Hæc vero responsione Christus etiam aliis verbi ministris rationes suppeditat, quarum meditatione in sua vocatione constanter progredi, officium suum animose facere, & nec blandimentis nec terculamentis ab illo se adduci patiantur. 1. Ante omnia viderint ut intra metas suæ vocationis maneant, ipsi Ecclesiastici Ecclesiastica tractent & urgeant, politicis relinquant sua politica. Qui didicit illud Paulinum 1. Thess. 4. v. 11. *ἡσυχάζειν, καὶ παράσσειν τὰ ἴδια*, quietus esse, & res suas agere, non facile quovis rumuscule terrebitur. Qui autem unum pedem in cathedra, alterum in curia habere vult, & facile terretur, & vel tandem cum gemitu illam cantilenam canere cogitur:

Disce meo exemplo mandato munere fungi:

Et fuge ceu pestem τὸ πολυπραγμοσύνην.

2. Diligenter etiam cogitent, quam breve sit spatium vitæ & curriculum sui ministerii: dum nos vertimus, & hoc illud respicimus, ecce aternitatis adest. Et quia tum unicuique dicitur, redde rationem villicationis tuæ, quisque etiam ita sit paratus & instructus, ut ne modicum illud tempus male collocasse iudicetur. 3. In omnibus autem adversis, quæ ipsis in munere suo ab hostibus veritatis obviare possunt, & in omnibus periculis secure recumbant in providentiam cœlestis Patris, absque cuius paterna voluntate nihil ipsis accidere potest. Sunt omnes capilli capitis ipsorum numerati. Matth. 10. v. 30. & dies vitæ ipsorum omnes in libro Dei annotati sunt. Psalm. 139. v. 16. Horum ne unus quidem, imo nec hora intercidere potest. Sunt duodecim horæ diei. Joh. 11. v. 9. Antequam ultima elabatur, secure in tute-

la Dei acquiescimus, qui nos liberabit de laqueo omnium venantium, & a verbo aspero. Psalm. 91. v. 3. 4. Interim quisque in cursu vocationis suæ strenue progrediatur, nec quicquam faciendorum intermittat, sive modicum sive longum intervallum adhuc sit conficiendum. Sic enim vivendum est, quasi hodie morituri essemus: & sic laborandum, ac si adhuc seculum integrum supervivere vellemus. Hæc ab Apostolis, SS. Patribus & Martyribus observata fuisse in suo ministerio, deprehendimus, eos imitemur. Id qui fecerit, in tertia die mortis suæ etiam consummabitur. Egregium & exoptatum mortis epitheton. In hac vita omnia sunt imperfecta: ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus. Post mortem autem veniet perfectum, & evacuabitur, quod est ex parte, 1. Cor. 13. v. 9. Hoc unicum epitheton nos, ad mortem prompte juxta Dei voluntatem obeundam, permovere poterat.

3. Subjungit Christus digressivum & *ὑποφωτιστὸν* ad urbem Hierosolymorum, ob ingratitudinem erga divina beneficia. 1. Ante omnia autem pathetica ingeminatione verbi suam commiserationem, suamque erga ipsam atque Judæos studium exprimit: *Hierusalem, Hierusalem, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennas? studium suum aptissima similitudine gallinæ erga pullos suos considerandum proponit. ὄρνις & avem & gallinā significat: ἡοσιον vero seu ἡοσιον, tam domicilium seu nidum in quo pulli educantur, quam pullicem ipsam. Et quidem omnibus avibus mirus amor insitus est ad fovendos & protegendos pullos suos, in primis autem gallinæ. Hæc pullos implumes fovet, pro eorum victu sollicita est, glocitando ad eum vocat, & pro illis contra milvum ad sanguinem usque certat. Non minora subsidia acceperunt Judæi à Deo. Qui cum ipsis facile carere potuisset: tamen eos ex singulari bonitate ex reliquis gentibus in Abrahamo evocavit, & in filios adoptavit. Et si quando ob peccata sua inter Ægyptios vel Babylonios aut etiam alias gentes dispersi fuerant, rursus eos congregavit. Verbo item legis & Evangelii ipsos ad salutarem animæ cibum invitavit, per quem in æternum servarentur. Pro ipsis denique contra omnes eorum hostes tam corporales quam spirituales ad animam usque decertavit. Et hæc omnia fecit non ab heri & nudius tertius, sed inde ab initio, cum primum evocasset Abrahamum à Chaldæis, filium suum primogenitum ab Ægyptiis, Judæos à Babyloniis: ut non immerito hic potuerit dicere, *quoties volui congregare?* Numero enim caret multitudo beneficiorum Christi erga Judæos, ut nimis vere dixerit Ies. 5. v. 4. quid est quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei?*

Sed 2. quales se Judæi vicissim erga Christum exhibuerunt? *Et noluisse*, quasi diceret: doleo vicem vestram, qui ita sponte ruitis ad exitium vestrum, nec ullum remedium, etiam divinitus oblatum admittere vultis. Quæ major & magis malitiosa insania inveniri potest, quam aperta Dei beneficia repudiare, & subsidia summe necessaria contemnere? Dicit autem quis: quomodo Christus potest dicere: *Ego volui vos congregare, & vos noluisse.* Cum ipse velle longe potentius esse potuerit, quam ipsorum nolle? Annon ipse Deus ille est, qui omnia fecit quæ voluit in cœlo & in terra, ut habe-

ut habetur Psal. 115. v. 3. Resp. Christus hic non loquitur de voluntate sua abscondita & absoluta, juxta quam facit quæcunque vult, nec ulla creatura ipsi resistere potest: Sed loquitur de voluntate ordinata & in verbo manifestata, ad quam homines sese accommodare debent. Sed, proh dolor! ob naturæ corruptionem, natura omnes nolunt: donec Deus per spiritum suum sanctum, ministerio verbi, mentem & voluntatem hominum regenerat, & ex nolentibus volentes, ex reluctantiis consentientes facit. Si qui vero verbum contemnunt, sicut Judei fecerunt, tum illi in repugnantia sua perdurant & constanter nolunt. Ut monstri instar sit, quod aliqui Pontificii scriptores ex hoc loco vires liberi arbitrii in homine elicere conantur. Cum manifeste hinc pateat: vires ad velle (scilicet bonum) esse emortuas, ad nolle autem, libenter fatemur, eas nimium esse efficaces. Nam etiam hic Christus de urbe Hierosolymorum præmisit, *quæ excidit Prophetas, & lapidas eos, qui mirtuntur ad e.* Deus populum suum nunquam dereliquit sine Prophetis, inde à Mose ad Malachiam, vel potius ad Baptistam, atque sic ad Christum usque: post Christum habuit *res æternas*, Apostolos suos, quorum utrorumque ministerio voluit ipsius filios congregare ad vitam æternam. Sed quam gratiam ipsi eis retulerunt? *Prophetas occiderunt*, quod de Jesaia, Jeremia, Zacharia & aliis notius est, quam ut opus sit multis referre: *Apostolos lapidarunt*, initium hujus facientes cum Stephano, Act. 7. v. 59. & continuantes ad Apostolum Paulum usque. 2. Cor. 11. v. 25. Sic Deus bonitate sua summa, cum extrema malitia Judæorum decertavit, utra superior evaderet. 3. Sed quis erit exitus horum? *Ecce, relinquetur vobis domus vestra deserta.* Per domum non inepte hic templum intelligitur, quod alias domus Domini dictum est. Quia autem Judei ex domo precatationis speluncam latronum fecerant, non amplius nominat eam domum Domini, sed ipsorum domum, *domus vestra.* Etea *relinquetur vobis*, quasi diceret: quia hætenus omnem vestram fiduciam in templo collocastis, semper cum veteribus illis Judeis ingeminantes: Templum Domini, templum Domini, templum Domini est. Jer. 7. v. 4. Ideo Pater meus celestis relinquet vobis vestrum templum, ut eo fruamini quantum potestis: *relinquet vobis vestram domum, sed desertam, & omni sua gratia spoliata, ut ejus ne minimum quidem vestigium in posterum invenire possitis.* Et hoc modo recte hæc verba Christi exponuntur. Potest tamen vocula *domus* etiam generalius accipi, de omnium Hierosolymitanorum imo etiam Judæorum domibus in tota illa regione. Sicut etiam in Psal. 69. v. 26. habetur: *Fiat habitatio eorum deserta: & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet.* Ut ita Christus hic vaticinetur de excidio totius Judææ, quæ à Romanis facta est sub Vespasiano & Tito. Et hæc est severa, iusta tamen,

Dei ultio adversus eos, qui per verbi divini prædicationem à Deo congregari nolunt. Digni ergo sunt, qui in æternum dispergantur & perdantur. Deus per Prophetas & Apostolos stultit Judæorum templum & domos exornare. Sanctitas enim quæ ex Dei testimoniis addiscitur, est decus domus in æternum. Psal. 93. v. ult. Hoc ornamentum cum ipsi habere noluerint, Deus vicissim derelictione & desolatione extremam suam iram testatam facit.

4. Addit denique: *Dico autem vobis, quod non videbitis me, donec venerit tempus, cum dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini.* Hic Harmonistæ quidam multum se macerant, qualiter hæc verba sint accipienda, & de quali visione Judæorum sint intelligenda. Id evenit ex inordinata confusione historiarum, quod aliqui post hanc historiam semel atque iterum Jesum Hierosolymam deducunt, ante festum Palmarum, ad quod Christus hic collineat. Et ordo historiarum prout à nobis positus est, probe monstrabit, quomodo Christus etiam hic secundum literam verissime prædixerit, quæ post futura essent. Neque enim Hierosolymitani intra suam urbem Christum posthæc viderunt, donec ab ipsis cantico illo cohonestatus in eam introductus est. Vult ergo Phariseis suis monitoribus dicere: Vos me hinc Peræa jubetis discedere, quia alioquin Herodes me interfectorus sit. Ego vero dico vobis, ante meam consummationem futuram, ut vestri contribules Hierosolymitani, me solenniter cum cantico & tripudio intra suam urbem recepturi sint. Hoc temporis absque dubio mirabiliter sonuit in auribus Phariseorum: & tamen impletum esse viderunt. Hac sententia Christus adhuc semel usus est post ingressum in urbem, paucis diebus ante passionem, Matth. 23. v. ult. ibi locum habere potest illorum interpretatio, qui respiciunt secundum Christi adventum, de quo volente Domino, suo loco & tempore.

Ex toto hoc loco illud notemus, quod prædicationis verbi divini hic sit scopus, quod Deus ea nos velit colligere sub umbra alarum suarum, ut nos foveat, sustentet, tueatur, defendat. Iccirco, quando impii nolunt sic congregari, pii se ab iis segregent. Cum Davide precentur ex Psal. 17. v. 8. Sub umbra alarum tuarum protege me. Et Psal. 57. v. 2. In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Item 61. v. 5. protegar in velamento alarum tuarum. Hic filii Dei congregati tuto delitescunt. Qui vero hoc modo congregari nolunt, & verbum prædicatum vel abjiciunt vel persequuntur, illi sibiipsis dissipationem omnium bonorum attrahunt. Nam totus hic locus testatur, excidiorum causam non esse Evangelii prædicationem, prout prophani homines interdum blaterant, sed ejusdem persecutionem & oppressionem.

* * *

CAPUT CXIX.

CONTINENS HISTORIAM SANATI HYDROPI-
CI SABBATO, IN DOMO PRINCIPIS PHARISÆO-
RUM, CUM ALIIS QUIBUSDAM CONCIONIBUS.

LUC. 14. vers. 1.

RATIO ORDINIS.

DE ordine non opus est hic multum disputare, nos simpliciter Lucam sequemur, donec Evangelistæ narrationes suas iterum conjungant. Pergit enim Lucas Phariseorum technas ulterius commemorare, & quomodo Dominus vicissim ipsorum perversa judicia, ambitionem, malos mores taxarit, & simul ad vitæ æternæ desiderium inducere voluerit. Dubium autem est, utrum in Peræa adhuc, an vero in

Judæa hæc historia acciderit. Ego puto eam factam esse in Peræa. Fieri enim potuit, ut monitionem illam mox sabbatum secutum sit, in quo Christo & Apostolis ex Legis præscripto non licuisset iter facere. Pharisei ergo, prout quævis & simulare & dissimulare poterant, cum in sabbato ad prandium invitant, sperantes se hoc suo benevolentie ipsam decipere posse, ne putet monitionem præcedentem ex subdolo corde profectam esse.

CONVIVIVM APUD PHARISÆUM, ET SANATIO
HYDROPICI IN SABBATO.

LUC. 14.

1. Καὶ ἐβόητο ἐν τῷ εἰσεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινα τῶν
δεχόντων τῶν Φαρισαίων αἰσβάτω φαγεῖν ἄρ-
τον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρέμενοι αὐτῷ.
2. Καὶ ἰδὲ ἀνδρῶπις τις ἰὼ υἱδρωπικός ἐμπροσθεν αὐτοῦ.
3. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς νομικούς καὶ Φαρι-
σαίους, λέγων, εἰ ἐστὶν ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;
4. Οἱ δὲ ἠκούσαντες, καὶ ὑπὸ πλάττωσιν ἰδοῦσιν αὐτὸν,
καὶ ἀπέλυσε.
5. Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπε· τίνος ὑμῶν οἶνος
ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσέτω, καὶ ἐκ εὐθείας ἀνα-
πάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῷ σαββάτῳ;
6. Καὶ ἐκ ἰσχυρῶν ἀπακριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.
7. Ἐλεγε δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολῶν, ἐπέχων,
πῶς τοὺς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς
αὐτούς·
8. Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλι-
θῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μηποτέ ἐντιμωτέρος σε
ἢ κεκλημένον ὑπὸ αὐτοῦ.
9. Καὶ εἰθῶν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας, ἐρεῖ σοι, δὸς τὸ
ῥῆπον, καὶ τότε ἀρξή μετ' ἐσχάτης τῶν ἐσχάτων
ῥῆπον κατέχειν.
10. Ἀλλ' ὅταν κληθῆς, προεθίς ἀνάπεσον εἰς τὸν ἐσχά-
τον ῥῆπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἶπῃ σοι·
Φίλε, προσυναίεθι ἀνώτερον, τότε ἔσται σοι δόξα
ἀνώτερον τῶν συνανακειμένων σοι.
11. Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινώθησεται, καὶ ὁ τα-
πεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθησεται.
12. Ἐλεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκῶτι αὐτὸν, ὅταν ποιῆς ἄριστον
ἢ δειπνον, μὴ φάνει τοὺς φίλους σε, μηδὲ τοὺς ἀδελ-
φούς σε, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σε, μηδὲ γείτονας
πλησίους, μηποτέ καὶ αὐτοὶ σε ἀδικαλέσωσι, καὶ
χρησθῆναι σοι ἀγαπῶμα.
13. Ἀλλ' ὅταν ποιῆς δοχλῶν, καλεῖ πτωχοὺς, ἀναπί-
ρους, χωλοὺς, τυφλοὺς.
14. Καὶ μακάριος ἔσθι, ὅτι ἐκ ἔχουσιν ἀγαπῶσιν αὐτὸν
σοι. ἀγαπῶσιν αὐτὸν γὰρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν
δικαίων.
1. Et accidit, ut introiret in domum cujusdam princi-
pis Phariseorum sabbato, ad edendum panem, &
ipsi observabant eum.
2. Et ecce homo quidam hydropticus erat ante illum.
3. Et respondens Jesus dixit ad Legisperitos & Phari-
seos dicens: Num licet sabbato sanare?
4. At illi acuerunt: Ipse vero apprehensum sanavit eum,
ac dimisit.
5. Et respondens ad illos, dixit: Cujus vestrum asinus
aut bos in puteum cadet, & non continuo extra-
het illum die sabbati?
6. Et non poterant ad hæc respondere illi.
7. Dicebat autem ad invitatos parabolam, intendens,
quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad
illos:
8. Cum invitatus fueris ab aliquo ad nuptias ne accum-
bas in primo loco, ne quando honoratior te sit in-
vitatus ab illo.
9. Et veniens is qui te & illum vocavit, dicat tibi: Da
huic locum, & tunc incipiat cum rubore extre-
mum locum tenere.
10. Quin potius cum vocatus fueris, vade, accumbe in
novissimo loco, ut cum venerit qui te invitavit,
dicat tibi: Amice, ascende superius, tunc erit ti-
bi gloria cum simul discumbentibus.
11. Quia omnis qui se extollit deicietur. Et qui se de-
jicit, extolletur.
12. Dicebat autem & ei qui se invitaverat: Cum facis
prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos,
neg, fratres tuos, neg, cognatos tuos, neg, vici-
nos divites, ne quando & ipsi te vicissim invitent,
ac rependatur tibi beneficium.
13. Imo cum facis convivium, voca pauperes, debiles,
claudos, cæcos.
14. Et beatus eris, quia non possunt rependere tibi. Re-
pendetur enim tibi in resurrectione justorum.

15. Αὐτό-